

HOẠT ĐỘNG ĐÀO TẠO TIẾNG VIỆT CHO LƯU HỌC SINH LÀO TẠI CÁC TRƯỜNG CHUYÊN NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH SƠN LA - THỰC TRẠNG VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA

Nguyễn Thị Hạnh - Phạm Văn Quang
Trường Cao đẳng Sơn La

Ngày nhận bài: 05/01/2019; ngày sửa chữa: 18/01/2019; ngày duyệt đăng: 31/01/2019.

Abstract: Training human resources for Laos, especially for eight Northern Lao provinces is one of the important tasks of our country in general and of Son La province in particular. In recent years, professional schools in Son La province have carried out the task of training Vietnamese language for Lao students of Northern Lao provinces and achieved certain results. Therefore, in this article, we refer to the current status of Vietnamese language training for Lao students at professional schools in Son La province. Since then, we propose specific solutions to overcome shortcomings in the Vietnamese language training process for Lao students.

Keywords: Training program, international students, People's Committee, Socialist Republic of Vietnam, Lao People's Democratic Republic.

1. Mở đầu

Sơn La là một tỉnh thuộc khu vực miền núi phía Bắc của nước ta. Trên địa bàn tỉnh có nhiều trường chuyên nghiệp với quy mô đào tạo đa ngành, đa nghề nhằm đáp ứng nhu cầu xã hội trong giai đoạn hiện nay. Trong những năm qua, tỉnh Sơn La đã thực hiện đào tạo tiếng Việt cho lưu học sinh (LHS) Lào (02 trường chuyên nghiệp thực hiện: Trường Cao đẳng Sơn La và Trường Đại học Tây Bắc). Trong quá trình đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào, các cơ sở đào tạo ở tỉnh Sơn La đã đạt được những thành công nhất định. Bên cạnh đó, những hạn chế khó khăn các cơ sở đào tạo gặp phải cũng không hề nhỏ. Vì vậy, trong bài viết này, chúng tôi phân tích cụ thể thực trạng đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào tại các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La; từ đó, đề xuất một số giải pháp cụ thể nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng đào tạo tiếng Việt cho lưu học sinh Lào tại các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La - Những vấn đề đặt ra

Sau khi quan hệ quốc tế Việt Nam - Lào được thiết lập, Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (CHXHCNVN) đã có những chủ trương hợp tác với nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân (CHDCND) Lào trên nhiều lĩnh vực, trong đó có lĩnh vực giáo dục, đào tạo, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực. Thực hiện những chủ trương của Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và của UBND tỉnh Sơn La về việc đào tạo nâng cao chất lượng nguồn nhân lực cho nước

bạn Lào, các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh đã tổ chức đào tạo tiếng Việt và đào tạo cử nhân các chuyên ngành cho LHS các tỉnh Bắc Lào. Cụ thể là:

2.1.1. Đối với Trường Cao đẳng Sơn La

* Về quy mô đào tạo: Trường Cao đẳng Sơn La tổ chức đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào từ năm 2001-2002. Tính đến năm học 2017-2018, Nhà trường đã có trên 15 năm đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào. Nhóm tác giả thống kê số lượng LHS Lào tham gia học tiếng Việt tại Trường Cao đẳng Sơn La trong những năm gần đây như ở bảng 1 (trang bên).

Bảng 1 cho thấy, số lượng LHS học tập tại Trường Cao đẳng Sơn La qua các năm học ngày một tăng. Nếu trong năm học 2011-2012 chỉ có 73 LHS học tập tại nhà trường thì đến năm học 2017-2018, số lượng LHS Lào tăng lên là 310 em; so với năm học 2011-2012 thì số lượng LHS Lào năm học 2017-2018 tăng 237 em. Qua các năm học số LHS Lào đều tăng dần, điều đó khẳng định chất lượng đào tạo, uy tín của nhà trường ngày càng được LHS Lào tin tưởng và lựa chọn. Tuy nhiên, trong bảng số liệu cho thấy duy nhất có năm học 2015-2016 số lượng LHS giảm do năm đó Trường Đại học Tây Bắc bắt đầu tuyển sinh và đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào. Bên cạnh việc tăng về số lượng LHS, số tỉnh chọn cử LHS sang học tập tại trường cũng tăng. Nếu năm học 2001-2002 chỉ có 07 LHS của 01 tỉnh (Hòa Phấn) thì đến nay đã có LHS của 08 tỉnh Bắc Lào theo học tại Trường Cao đẳng Sơn La. Ngoài ra, trong năm 2016-2017, trường còn có một số LHS thuộc các tỉnh miền Trung nước Lào cũng có nguyện vọng và đang theo học tiếng Việt tại

Bảng 1. Số lượng LHS Lào học tiếng Việt tại Trường Cao đẳng Sơn La (2011-2018)

Năm học	Số lượng LHS Lào	Cán bộ	LHS học theo ngân sách	LHS học tự túc	Kết quả		Ghi chú (Số lượng LHS bỏ học)
					Số lượng LHS tốt nghiệp	Số lượng LHS không tốt nghiệp	
2011-2012	73	0	73	0	70	3	0
2012-2013	115	0	74	41	114	1	0
2013-2014	201	0	74	127	196	0	5
2014-2015	283	40	114	129	276	1	6
2015-2016	169	0	133	36	164	3	2
2016-2017	302	113	139	50	296	5	1
2017-2018	310	54	166	90	284	24	0

(Nguồn: Số liệu Trường Cao đẳng Sơn La)

trường. Đồng thời, ngoài những cán bộ, những LHS Lào được cử đi học theo ngân sách thì từ năm học 2012-2013 nhiều em LHS sang học tại Trường Cao đẳng Sơn La theo diện tự túc.

Khoá đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào đầu tiên (2001-2002) của Trường Cao đẳng Sơn La (khi đó là Trường Cao đẳng Sư phạm Sơn La) gồm 7 LHS và những khóa học tiếp theo do Khoa Tiểu học mầm non quản lí. Đến năm học 2007-2008, tổ Tiếng Việt - Lào được thành lập trực thuộc Khoa Sư phạm xã hội với biên chế 4 giảng viên. Cho đến năm học 2011-2012, Khoa Đào tạo quốc tế được thành lập với 10 giảng viên (gồm số giảng viên biên chế và tăng cường), đến nay nhà trường đã có 13 giảng viên giảng dạy tiếng Việt cho LHS Lào (bao gồm cả số giảng viên tăng cường). Như vậy, có thể nói rằng, quy mô đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào của Trường Cao đẳng Sơn La ngày càng mở rộng và phát triển không ngừng qua từng năm, từ chỗ số giảng viên và LHS ban đầu rất ít (chỉ là sinh hoạt lồng ghép với các tổ chuyên môn rồi đến thành lập riêng tổ bộ môn), cho đến nay khoa Đào tạo quốc tế được thành lập và đã có nhiều kinh nghiệm trong quản lí và đào tạo LHS Lào.

* Về chương trình đào tạo (CTĐT): Khi mới tổ chức giảng dạy tiếng Việt cho LHS Lào, Trường Cao đẳng Sơn La chưa có giáo trình riêng, chủ yếu học tập kinh nghiệm từ nhiều cơ sở đào tạo có kinh nghiệm trên cả nước như trường Hữu nghị T78, T80, Trường Cao đẳng Nghệ An, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội... Sau khi học hỏi kinh nghiệm của nhiều cơ sở đào tạo, cùng với sự cố gắng của đội ngũ giảng viên trực tiếp giảng dạy, Trường Cao đẳng Sơn La đã tổ chức biên soạn được bộ giáo trình Tiếng Việt đào

trào cho LHS Lào theo yêu cầu của UBND tỉnh Sơn La và phù hợp năng lực học tập của các em LHS Lào học tập tại Nhà trường.

Từ năm học 2015-2016, Trường Cao đẳng Sơn La tổ chức biên soạn lại CTĐT tiếng Việt và bộ giáo trình cho LHS Lào theo Thông tư số 17/2015/TT-BGDĐT về Khung năng lực tiếng Việt dùng cho người nước ngoài. CTĐT được xây dựng gồm: “960 tiết (chương trình cũ là 1.476 tiết)” [1] học trong thời gian 11 tháng theo hướng tăng thời lượng thực hành, giảm lí thuyết, chú trọng vào việc rèn luyện các kĩ năng: nghe, nói, đọc, viết. Phần tiếng Việt cơ sở, LHS Lào được rèn luyện 04 kĩ năng cơ bản thông qua các học phần: Ngữ âm (180 tiết), Đọc - hiểu (150 tiết), Nghe - nói (180 tiết), Viết (180 tiết). Ngoài ra, các em LHS Lào còn được trang bị những kiến thức thực tế để rèn luyện các kĩ năng sử dụng tiếng Việt qua học phần Thực hành kĩ năng sử dụng tiếng Việt (90 tiết), tiếp đó các em được học tiếng Việt chuyên ngành (180 tiết) để mở rộng vốn từ chuyên ngành và nâng cao các kĩ năng sử dụng tiếng Việt theo chuyên ngành mà các em lựa chọn đăng kí ở bậc cao đẳng, đại học sau khi hoàn thành chương trình tiếng Việt.

Bên cạnh đó, Trường Cao đẳng Sơn La cũng tiến hành biên soạn chương trình tiếng Việt nâng cao 1,2 thay thế cho các học phần Ngoại ngữ và đã triển khai giảng dạy cho LHS Lào đang học các hệ trung cấp, cao đẳng trong nhà trường nhằm nâng cao trình độ sử dụng tiếng Việt cho LHS. Đối với LHS học chuyên ngành, các em được học thay thế học phần Giáo dục Quốc phòng - An ninh bằng các học phần: Văn hóa Việt Nam, Văn hóa Việt Nam trong bối cảnh Đông Nam Á, Cơ sở văn hóa Việt Nam, Văn hóa các dân tộc Việt Nam. Thông qua

các học phần này, các em LHS Lào vừa được củng cố nâng cao các kỹ năng học tiếng Việt, vừa được hiểu biết nhiều hơn bức tranh văn hóa, về phong tục tập quán truyền thống của 54 dân tộc anh em cư trú trên lãnh thổ Việt Nam.

* *Về phương pháp dạy học*: Trường Cao đẳng Sơn La xác định dạy tiếng Việt cho LHS Lào là dạy cho các em biết được một ngôn ngữ mới và sử dụng tiếng Việt thành thạo như ngôn ngữ mẹ đẻ. Vì vậy, người học phải được rèn luyện cả 04 kỹ năng nghe, nói, đọc viết thông qua nhiều phương pháp dạy học khác nhau của giảng viên. Các phương pháp được nhiều giảng viên trực tiếp giảng dạy tiếng Việt cho LHS Lào của Trường Cao đẳng Sơn La vận dụng vào giảng dạy như hoạt động nhóm, thảo luận, sử dụng câu hỏi nêu vấn đề, đàm thoại ... Bên cạnh đó, giảng viên còn tổ chức những trò chơi trong quá trình dạy học như chơi ghép vần, ghép tiếng, đọc thuộc lòng các bài thơ, đoạn văn ngắn, điền từ vào chỗ trống, đặt câu hỏi theo nội dung bức tranh, tìm từ đồng nghĩa, trái nghĩa, thi kể chuyện, hái hoa dân chủ, đóng vai... nhằm mục đích tạo ra không khí học tập vui vẻ, thân thiện, tạo hứng thú cho người học, giúp LHS giảm đi phần nào sự căng thẳng và vận dụng hiệu quả kiến thức đã học vào thực hành tiếng Việt.

Nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy, Trường Cao đẳng Sơn La chú trọng ứng dụng công nghệ thông tin vào quá trình dạy tiếng Việt cho LHS Lào. Đặc biệt, việc ứng dụng công nghệ thông tin vào quá trình dạy học phần Ngữ âm đã mang lại hiệu quả rõ rệt. "*Học sinh học các bài có ứng dụng công nghệ thông tin các em có hứng thú cao, nhớ lâu, hiểu các từ ngữ và bài tốt hơn và đặc biệt nhờ công nghệ thông tin, giảng viên có thể cho các em thấy được những hình ảnh mà không thể dùng đồ dùng trực quan giải thích được. Ví dụ khi dạy bài đọc Hồ Gươm, trong bài có câu: Mái đền lấp ló bên gốc đa già, rễ lá xum xuê. Khi giải thích câu này, giảng viên có thể chiếu luôn hình ảnh cho LHS xem hình ảnh mái đền nằm lấp ló bên gốc đa già như thế nào, cây có rễ, cành lá xum xuê là cây gì...*" [2]. Do vậy, trong những tiêu chí đánh giá, xếp loại chuyên môn của giảng viên thì việc ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy là tiêu chí ưu tiên hàng đầu. Hoạt động thi giảng viên giỏi, dự giờ, trao đổi kinh nghiệm về phương pháp giảng dạy được Nhà trường chú trọng thực hiện và đặc biệt là đối với những giảng viên dạy tiếng Việt cho LHS Lào.

Ngoài những giờ học trên lớp, Trường Cao đẳng Sơn La còn tổ chức các hoạt động ngoại khóa "*Hành trình cùng Tiếng Việt*". Chương trình của các buổi ngoại khóa tập trung vào các nội dung: thi đọc diễn cảm, hát các bài

hát bằng tiếng Việt, chuyên thể các câu chuyện đã học thành tiểu phẩm trình diễn trên sân khấu, thi giải nghĩa từ, viết chữ đẹp... Thông qua những buổi ngoại khóa, LHS Lào yêu thích học tiếng Việt và các kỹ năng nghe, nói, đọc, viết của các em được nâng lên một cách rõ rệt.

Nhằm giúp LHS Lào hiểu biết nhiều hơn về quê hương, đất nước, con người Việt Nam, Trường Cao đẳng Sơn La tổ chức các buổi học thực tế thông qua hoạt động tham quan các di tích lịch sử, văn hóa, các danh lam thắng cảnh tại tỉnh Sơn La và một số tỉnh thành trên cả nước. Từ đó các em có điều kiện thực hành giao tiếp tiếng Việt và ngày càng yêu mến đất nước con người Việt Nam hơn, tình đoàn kết giữa hai dân tộc Việt Nam - Lào ngày càng bền chặt.

Khi học tập tại Trường Cao đẳng Sơn La, LHS Lào được tham gia các hoạt động phong trào của Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên... Qua đó, các em có điều kiện được tiếp xúc với các bạn sinh viên Việt Nam, được giao lưu, học hỏi và nhận được sự giúp đỡ của các bạn sinh viên Việt Nam trong quá trình học tiếng Việt. Đoàn Thanh niên và Hội Sinh viên có hoạt động *Đôi bạn cùng tiến* tức là các bạn sinh viên Việt Nam hỗ trợ các bạn LHS Lào học tiếng Việt, đặc biệt là đối với các bạn LHS Lào mới sang học, ban đầu còn bỡ ngỡ thì hoạt động này mang lại hiệu quả, giúp các bạn rèn luyện được các kỹ năng nghe, nói, đọc, viết.

* *Về kiểm tra, đánh giá*: Việc kiểm tra, đánh giá năng lực học tập của LHS Lào được Trường Cao đẳng Sơn La thực hiện dưới nhiều hình thức: Kiểm tra thường xuyên trên lớp, kiểm tra vấn đáp, kiểm tra viết, làm bài tập thực hành, giao tiếp theo chủ đề, trắc nghiệm, tự luận... Đặc biệt, nhà trường yêu cầu giảng viên tập trung kiểm tra nhiều đến kỹ năng vận dụng kiến thức mà LHS Lào sẽ sử dụng trong học tập và giao tiếp hàng ngày, trong đời sống thực tế. Người học cũng tham gia vào quá trình đánh giá, các em nhận xét về cách trình bày, cách trả lời của các bạn, chất lượng bài tập của các bạn, sau đó giáo viên đưa ra kết luận và có cách thức uốn nắn kịp thời nếu thấy cần thiết. Đồng thời tăng cường việc đánh giá bài thực hành của cả nhóm, đánh giá năng lực hợp tác, phối hợp thực hiện nhiệm vụ được giao cho nhóm.

2.1.2. Đối với Trường Đại học Tây Bắc

Thực hiện nhiệm vụ đào tạo nguồn nhân lực cho các tỉnh Bắc Lào do UBND tỉnh Sơn La giao, "*từ năm 1984-1987, Trường Cao đẳng Sư phạm Tây Bắc - tiền thân của Trường Đại học Tây Bắc ngày nay đã đào tạo 01 khóa học cho LHS Lào của tỉnh Hòa Phăn, nước CHDCND Lào. Nhưng lúc đó do Nhà trường còn rất khó khăn nên việc đào tạo LHS Lào bị gián đoạn và đến năm 2010*

Trường Đại học Tây Bắc mới tiếp tục công tác đào tạo LHS cho nước bạn láng giềng” [3]. Cho đến năm học 2015-2016, Trường Đại học Tây Bắc thực hiện đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào. “Năm học 2015-2016 có 198 em LHS Lào, năm học 2016-2017 là 90 em. Nhà trường xây dựng CTĐT có dung lượng kiến thức 1.300 tiết và 30-45 cho từng môn học thuộc khối A, B, C. Nội dung chương trình đáp ứng được cả 04 kỹ năng nghe, nói, đọc, viết, cung cấp những hiểu biết về văn hóa, lịch sử, địa lí, chính trị... của Việt Nam. Kết thúc khóa học nhà trường tổ chức kì thi theo Khung năng lực của Bộ GD-ĐT ban hành và cấp chứng chỉ tiếng Việt cho các em. Đối với hệ đại học, trong năm học thứ nhất các em được học 02 học phần (10 tín chỉ) tiếng Việt thay cho học ngoại ngữ” [4].

Trường Đại học Tây Bắc xác định đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào nhằm trang bị cho các em hành trang để chinh phục kho tàng tri thức phong phú của Việt Nam. Do vậy, chất lượng giảng dạy được nhà trường đặt lên hàng đầu, đặc biệt là thường xuyên quan tâm đội ngũ giảng dạy, đổi mới chương trình, giáo trình, phương pháp giảng dạy, cơ sở vật chất, học liệu... phục vụ cho quá trình giảng dạy của giảng viên. Trường thực hiện đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào thông qua nhiều hình thức khác nhau như dạy trên lớp, tổ chức các cuộc thi tiếng Việt, qua các buổi giao lưu văn hóa, hội trại, các ngày lễ tết truyền thống của 02 dân tộc... So với các cơ sở đào tạo khác thì Trường Đại học Tây Bắc chưa có nhiều kinh nghiệm trong việc đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào, nhưng với sự quan tâm chỉ đạo của Ban Giám hiệu, sự nỗ lực, không ngừng học hỏi cộng với sự nhiệt huyết của đội ngũ giảng viên..., việc đào tạo tiếng Việt cho LHS của Nhà trường đã có những thành công nhất định. Các em LHS Lào sau khi tốt nghiệp khóa đào tạo tiếng Việt đã nghe, nói, đọc, viết thành thạo và tiếp tục theo học các chuyên ngành tại trường.

So với những ngoại ngữ khác thì tiếng Việt là một trong những ngoại ngữ khó học. Do vậy khi học tiếng Việt, LHS Lào thường mắc nhiều lỗi. Đó là:

- *Lỗi từ vựng*: LHS Lào khi học từ các em khó nhớ, nhiều từ các em học trước quên sau, nên giáo viên khá vất vả trong việc dạy từ vựng làm sao cho các em hiểu từ, nhớ từ lâu và vận dụng vào thực tế.

- *Lỗi diễn đạt*: các em muốn trình bày một vấn đề nào đó nhưng do sự hiểu biết và cách diễn đạt chưa đúng cho nên dẫn đến người nghe hiểu sai, hiểu không đúng ý.

- *Lỗi phát âm*, vì đối với LHS Lào khi phát âm tiếng Việt các em khó khăn trong việc phân biệt thanh ngã và thanh hỏi, thanh huyền và không thanh, thanh sắc và thanh hỏi. Ví dụ như: *Mẹ đã về* nhưng các em đọc: *Mẹ*

đã về hoặc: *Con gái thích đi mua sắm* thì các em đọc là: *Con cái thích đi mua sắm...*

- *Lỗi dùng từ sai với sắc thái biểu cảm*. Ví dụ: *Các cô gái ngã ba Đồng Lộc hy sinh anh dũng* thì các em lại đọc là *Các cô gái ngã ba Đồng Lộc chết anh dũng*, hoặc: *Em tặng cô giáo bó hoa nhân ngày 20/11* thì các em lại nói: *Em cho cô giáo bó hoa nhân ngày 20/11...*

- *Lỗi dùng cấu trúc sai*. Ví dụ như các em nói: *Mỗi bữa em ăn cơm hai bát*, nói đúng phải là: *Mỗi bữa em ăn hai bát cơm* hoặc: *Các bạn học nhiều vì muốn trở nên cán bộ*, nói đúng phải là: *Các bạn học nhiều vì muốn trở thành cán bộ...*

- *Lỗi chưa ngắt nghỉ đúng chỗ*, cụ thể là đối với học phần tập đọc các em LHS Lào chưa nhận diện được các cụm từ tiếng Việt, cho nên khi đọc các câu dài thường chưa biết ngắt hơi đúng chỗ, vì thế khi tự đọc các em cũng gặp nhiều khó khăn.

Đối với một số âm nhất định khi LHS Lào phát âm cũng có sự biến âm, không hoàn toàn giống nhau, mặc dù trong cộng đồng các dân tộc Lào đều có thể hiểu được. Cho nên, khi đọc tiếng Việt, một số âm các em hay đọc lẫn, đó là những từ mở đầu là phụ âm như: l, s, ch, tr, d... Những âm th, v, b, đ các em hay đọc chệch th (xò), bờ (vờ), đờ (lờ) do các em phát âm quen với tiếng địa phương nên khi đọc tiếng Việt các em rất khó phát âm và phải mất nhiều thời gian mới có thể sửa được. Một số học sinh Lào khó phát âm đối với những âm như oe (hoe), uu (tựu), uou (hrou), uâng (khuâng)...

2.1.3. Đánh giá công tác đào tạo tiếng Việt cho lưu học sinh Lào tại các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La

Công tác đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào tại các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La trong những năm vừa qua có nhiều điều kiện thuận lợi. Cụ thể là: khi học tập tại các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La, các em LHS Lào luôn nhận được sự quan tâm của Ban Giám hiệu, các phòng, ban, khoa, tổ... trong các nhà trường. Đặc biệt là các giảng viên tham gia giảng dạy tiếng Việt cho LHS Lào nhiệt tình, tâm huyết, có năng lực chuyên môn tốt, luôn giúp đỡ các em để đạt kết quả cao nhất. Đồng thời, các em LHS Lào đa số lễ phép, ham học hỏi, tiếp thu bài nhanh, có ý thức cầu tiến nên nhiều em đạt thành tích cao trong học tập cũng như các hoạt động phong trào của Nhà trường. Bên cạnh đó, LHS Lào trước khi sang Việt Nam học đều tốt nghiệp cấp III và một số tỉnh đã cho các em học tiếng Việt 03 tháng nên các em không bị bỡ ngỡ. Tiếng Việt và tiếng Lào có sự tương đồng nhất định về ngôn ngữ, về cấu trúc ngữ pháp

nên khi học tiếng Việt, LHS Lào thuận lợi trong quá trình dịch từ tiếng Việt sang tiếng Lào và ngược lại. Các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La đã xây dựng CTĐT đáp ứng theo quy định của Bộ GD-ĐT, phù hợp với năng lực của người học...

Bên cạnh những thuận lợi thì các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La cũng gặp phải những bất cập trong quá trình đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào. Cụ thể là:

- *Đối với giảng viên:* Đội ngũ giảng viên trực tiếp giảng dạy tiếng Việt cho LHS Lào của các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La nói được tiếng Lào còn ít nên giáo viên khó khăn trong quá trình tiếp xúc ban đầu với LHS Lào và dịch các nội dung bài học. Các giảng viên dạy tiếng Việt chủ yếu là những giảng viên tốt nghiệp chuyên ngành Ngữ văn, chỉ có một số ít giảng viên được đào tạo bài bản về phương pháp dạy học tiếng Việt cho người nước ngoài.

- *Đối với LHS Lào:* Một là, một số LHS Lào chưa có ý thức tự giác học tập, chưa mạnh dạn hỏi giảng viên về những bất cập, những nội dung khó khi phát âm, khi dịch bài. Trong các buổi thực hành nói tiếng Việt các em ít tham gia phát biểu, đóng góp ý kiến. Ngoài ra các em không chịu tập nói, tập viết từ mới. Khi ở kí túc xá lại thường trao đổi với nhau bằng tiếng Lào nên ít nhớ từ mới gây khó khăn khi học đọc, viết tiếng Việt. *Hai là*, đối với LHS Lào học tự túc, nhiều em học lực còn yếu từ khi mới sang, nhưng trong quá trình học các em chưa chăm chỉ, chưa ham học hỏi. Qua số liệu *bảng 1* cho thấy, có những em không vượt qua được kì thi cuối khóa tại Trường Cao đẳng Sơn La. Các em khi thi tốt nghiệp không đạt phải học lại hoặc một số em về nước, điều đó ảnh hưởng không nhỏ đến chính bản thân các em LHS Lào. *Ba là*, các em LHS Lào khi sang Việt Nam học vừa học theo ngân sách nhà nước, vừa học tự túc nên chất lượng đầu vào không đồng đều. Vì vậy, trong quá trình học tiếng Việt, một số em theo diện tự túc nhận thức còn kém, mặc dù có sự quan tâm của giảng viên, của các bạn nhưng các em vẫn không tiếp thu được, dẫn đến kết quả học tập thấp, sau thời gian học tiếng Việt các em vẫn không nói, nghe, viết, đọc được nhiều. *Bốn là*, các em LHS ở khu kí túc xá riêng biệt, chỉ có các bạn Lào ở cùng nhau cho nên khi ở kí túc xá các bạn thường nói chuyện với nhau bằng tiếng Lào, việc giao tiếp với các bạn sinh viên Việt Nam không được nhiều nên việc rèn tiếng Việt sẽ có hạn chế. *Năm là*, một số LHS Lào là nam còn bỏ học, không lên lớp vẫn diễn ra, đặc biệt với các em theo chế độ tự túc. Trong giờ học các em ở nhà ngủ, hoặc đi chơi, uống rượu bia. *Sáu là*, trình độ tiếng Việt chuyên

ngành của các em còn hạn chế do vậy, các em sẽ gặp phải không ít khó khăn khi tiếp thu kiến thức chuyên ngành...

- *Về CTĐT, giáo trình:* Trường Đại học Tây Bắc mới thực hiện việc đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào nên nhà trường gặp nhiều trở ngại về CTĐT, giáo trình. Mặc dù Nhà trường đã tham khảo việc xây dựng chương trình từ nhiều cơ sở đào tạo có nhiều năm đào tạo trên cả nước, nhưng để áp dụng vào thực tiễn tại Sơn La mang lại hiệu quả thì đó là điều không hề đơn giản.

Với những bất cập trên đây thì việc tìm ra và vận dụng các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào tại các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La là việc làm vô cùng cần thiết.

2.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả đào tạo tiếng Việt cho lưu học sinh Lào tại các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La

Để khắc phục những bất cập trong quá trình đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào tại các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La, chúng tôi đề xuất một số giải pháp như sau:

- *Phương pháp dạy kỹ năng nghe:* Các em cần được bổ sung thêm nhiều loại đĩa luyện nghe như đĩa luyện phát âm, đĩa nghe kể chuyện, nghe đài phát thanh, nghe thời sự... Đặc biệt là các em LHS cần được nghe các cuộc hội thoại giống như ngoài thực tế để khi nghe trực tiếp người Việt nói các em có thể hiểu được.

- *Phương pháp dạy kỹ năng nói:* LHS học tại các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La sau một thời gian học tiếng Việt, các em nghe hiểu khá tốt nhưng hạn chế kỹ năng nói. Do vậy, để khắc phục hạn chế này, giáo viên cần tổ chức các cuộc hội thoại, kể chuyện theo tranh, đóng kịch, đố vui, phỏng vấn, thuyết trình, thảo luận nhóm... để các em có cơ hội được nói nhiều hơn.

- *Phương pháp dạy kỹ năng đọc:* Quy trình một bài tập đọc là phải đọc đúng các âm, vần, cụm từ, câu... Do vậy, giảng viên hướng dẫn các em cuối mỗi buổi học về dịch và đọc bài trước, đến lớp giảng viên hướng dẫn các em tiếp thu bài nhanh hơn. Đối với những câu dài, giảng viên hướng dẫn các em ngắt nghỉ theo cụm từ để các em dễ nhận biết. Khi rèn đọc, giáo viên cần đọc diễn cảm mẫu để học sinh cảm thụ được cái hay, cái đẹp của tiếng Việt, hiểu rõ nội dung bài văn, bài thơ phải đọc. Đồng thời, giảng viên tổ chức luyện đọc theo nhóm nhỏ, tức là luyện đọc chuẩn cho một số em có kỹ năng đọc tốt, sau đó sẽ chia nhóm nhỏ (2 bạn) để bạn đọc khá hướng dẫn các bạn đọc còn yếu, như vậy học sinh sẽ được luyện nhiều, không bạn nào có thời gian làm việc riêng, tạo hứng thú cho người học, những bạn đọc kém sẽ tiến bộ

nhánh. Rèn đọc đúng còn giúp cho các em phát triển vốn từ ngữ để học các học phần tiếp theo hiệu quả hơn.

- *Phương pháp dạy kỹ năng viết*: Đây là kỹ năng rất quan trọng đối với LHS Lào khi học tiếng Việt. Trong quá trình học, ngoài việc viết đúng, viết đẹp, các em cần được làm quen với các hình thức viết khác nhau như viết đơn, viết thư, viết báo cáo, viết tiểu luận, viết bài thu hoạch. Vì khi các em học chuyên ngành các em phải thực hiện những việc đó rất nhiều nên trong quá trình học tiếng Việt việc rèn luyện kỹ năng này rất cần thiết với các em.

- *Phương pháp dạy âm vần*: Khi dạy âm vần, giảng viên cần phát âm mẫu ít nhất 3 lần đối với một âm, vần, tiếng hoặc từ nào đó chuẩn xác, chậm, rõ để học sinh theo dõi. Khi phát âm mẫu, giảng viên yêu cầu LHS Lào chú ý quan sát kỹ khẩu hình và lắng nghe phát âm. Sau đó, yêu cầu LHS phát âm lại nhiều lần, giảng viên theo dõi và sửa lỗi cho từng em nếu phát âm chưa chuẩn theo yêu cầu.

- *Phương pháp dạy từ vựng*: Để dạy từ vựng hiệu quả, giảng viên cần vận dụng một số phương pháp dạy học: như đũa hình bắt chữ, điền từ vào chỗ trống kết hợp với giải thích nghĩa của từ, dùng từ đồng nghĩa, từ trái nghĩa, sử dụng phương pháp dịch...

Tài liệu giảng dạy: Cần biên soạn thêm các loại sách bài tập, sách tham khảo, sổ từ, từ điển, đặc biệt là từ điển điện tử, bổ sung thêm đĩa nghe, đĩa luyện phát âm để phục vụ cho quá trình học tập của LHS Lào...

Giảng viên dạy tiếng Việt cho LHS Lào cần được bồi dưỡng tiếng Lào và nâng cao tinh thần tự học tiếng Lào để có thể giao tiếp được với các em LHS, giúp cho quá trình giảng dạy thuận lợi và tạo sự ăn khớp giữa người dạy và người học.

3. Kết luận

Việt Nam và Lào là hai nước láng giềng, có truyền thống đoàn kết hữu nghị và hợp tác đặc biệt từ lâu đời. Đảng, Nhà nước của hai quốc gia luôn quan tâm đặc biệt đến quan hệ hợp tác trong nhiều lĩnh vực, nhất là lĩnh vực GD-ĐT. Thực hiện chủ trương của Đảng và Nhà nước về hợp tác đào tạo nguồn nhân lực cho nước bạn Lào, các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Sơn La đã tổ chức đào tạo tiếng Việt cho LHS 08 tỉnh Bắc Lào và đạt được nhiều kết quả. Bên cạnh những thành công mà các nhà trường đạt được thì vẫn còn tồn tại một số hạn chế, tạo ra những khó khăn nhất định. Hi vọng những giải pháp của nhóm tác giả đề xuất trên đây nếu được vận dụng tại các trường chuyên nghiệp ở tỉnh Sơn La thì việc đào tạo tiếng Việt cho LHS Lào sẽ thật sự mang lại hiệu quả.

Tài liệu tham khảo

- [1] Nguyễn Thị Hương (2016). *Thực trạng công tác quản lý, tổ chức dạy tiếng Việt cho lưu học sinh Lào những năm qua và đề xuất một số giải pháp*. Kì yếu hội thảo “Nâng cao chất lượng quản lý và đào tạo tiếng Việt cho lưu học sinh Lào tại Trường Cao đẳng Sơn La đáp ứng đào tạo nguồn nhân lực cho các tỉnh phía Bắc nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào”, tr 14-15.
- [2] Hoàng Minh Hiền (2016). *Ứng dụng công nghệ thông tin nhằm nâng cao chất lượng dạy học phân ngữ âm cho lưu học sinh Lào học tiếng Việt tại Trường Cao đẳng Sơn La*. Kì yếu hội thảo “Nâng cao chất lượng quản lý và đào tạo tiếng Việt cho lưu học sinh Lào tại Trường Cao đẳng Sơn La đáp ứng đào tạo nguồn nhân lực cho các tỉnh phía Bắc nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào”, tr 63-64.
- [3] Đoàn Đức Lân - Hoàng Văn Thành - Lò Quỳnh Nhung - Nguyễn Ngọc Hà - Nguyễn Văn Long (2017). *Trường Đại học Tây Bắc với nhiệm vụ đào tạo nguồn nhân lực cho các tỉnh Bắc Lào*. Kì yếu Hội thảo Quốc gia “Kỉ niệm 40 năm ngày kí hiệp ước hữu nghị và hợp tác Việt Nam - Lào (18/7/1977-18/7/2017)”, tr 164-165.
- [4] Lê Thị Hà (2017). *Một số giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo tiếng Việt cho lưu học sinh Lào tại Trường Đại học Tây Bắc*. Kì yếu Hội thảo Quốc gia “Kỉ niệm 40 năm ngày kí hiệp ước hữu nghị và hợp tác Việt Nam - Lào (18/7/1977-18/7/2017)”, tr 151-152.
- [5] Nguyễn Văn Bao (2014). *Nghiên cứu đề xuất các giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo lưu học sinh Lào trong các trường chuyên nghiệp tỉnh Sơn La*. Đề tài nghiên cứu khoa học cấp tỉnh, mã số: KX-08-2013, Sơn La.
- [6] Bộ GD-ĐT (2015). *Thông tư số 17/2015/TT-BGDĐT ngày 01/09/2015 Về việc Ban hành khung năng lực tiếng Việt dùng cho người nước ngoài*.
- [7] *Thỏa thuận chiến lược về hợp tác kinh tế, văn hóa, giáo dục, khoa học kỹ thuật giữa nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam và nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào giai đoạn 2011-2020*, kí ngày 28/04/2011.
- [8] *Đề án hợp tác phát triển nguồn nhân lực Việt Nam - Lào giai đoạn 2011-2020 được Chính phủ phê duyệt ngày 22/04/2011*.
- [9] Thủ tướng Chính phủ (2014). *Chỉ thị số 33/CT-TTg ngày 05/01/2014 Về việc nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực cho Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào*.